

Referat fra aktørmøte i Borgarting lagmannsrett

Møtet ble holdt mandag 15. oktober 2018 kl. 13.00 – 15.00 i Borgarting lagmannsrett.

Til stede:

- Fra Borgarting lagmannsrett: Førstelagmann Marianne Vollan, lagmann Hans-Petter Jahre, lagmann Tonje Vang, lagdommer Halvard Leirvik og lagdommer Thomas Poulsen
- Fra Forsvarergruppen i Advokatforeningen: Advokat Mette-Julie Sundby
- Fra Oslo statsadvokatembeter: Førstestatsadvokat Jørn Maurud og førstestatsadvokat Olav Helge Thue
- Fra Økokrim: Ass. Økokrim-sjef Hedvig Moe
- Fra Det nasjonale statsadvokatembetet: Statsadvokat Geir Evanger
- Fra Oslo politidistrikt: Politiinspektør Beate Brinch Sand, politiinspektør Hanne Fauske, politiadvokat 2 Andreas Strand, politiadvokat 2 Ragnvald Brekke, politiadvokat 2 Guro Krokan, politiadvokat 2 Benedicte Granrud og politiadvokat 2 Ida Fengsrud

Førstelagmann Vollan holdt en kort innledning der hun redegjorde for bakgrunnen for møtet. Lagmannsretten ønsker å utarbeide et standardbrev til aktørene, samt en mal for planmøte, som skal brukes i de særlig omfattende straffesakene. Lagmannsretten ønsker i denne prosessen innspill fra aktørene. Hun påpekte at god planlegging er viktig for å oppnå effektiv behandling og at det er helt nødvendig med samarbeid mellom aktørene.

Lagmann Jahre fikk ordet og gjennomgikk enkelte sentrale problemstillinger med utgangspunkt i brev fra lagmannsretten til aktørene datert 9. august 2018. Innholdet i brevet gjentas ikke i dette møtereferatet.

Det ble under gjennomgangen til Jahre åpnet for fortløpende innspill fra deltakerne.

Jahre påpekte at utgangspunktet for saksforberedelsen er annerledes i lagmannsretten enn i tingretten, i og med at det foreligger en dom, anke/ankestøtte og tilsvarende. Behovet for å utarbeide skriftlig redegjørelse vil derfor normalt være mindre. Dersom det ble utarbeidet en skriftlig redegjørelse i tingretten, vil det imidlertid normalt være nyttig at også lagmannsretten får denne.

Når anken er henvist, vil lagmannsretten sette av et antall dager til ankeforhandlingen basert på den faktiske tidsbruken i tingretten og partenes omtale av tidsbehovet.

Jahre tok opp at det er helt nødvendig med en tidsplan, og at denne helst bør være omforent mellom partene. Det må gjøres konkrete vurderinger av tidsbehovet i lagmannsretten. Planen kan derfor ikke være en ren kopi av rettsboken fra tingretten. Førstestatsadvokat Thue bemerket at det av praktiske årsaker ofte er vanskelig å få til en direkte, muntlig diskusjon om

tidsplanen mellom aktørene. Erfaringen til Oslo statsadvokatembeter er at det er en fordel at påtalemyndigheten i omfattende saker bruker tid på utarbeidelsen av bevisoppgaven og gjør denne mer detaljert enn ellers. Et utkast til detaljert bevisoppgave gjør det lettere å få til diskusjon med forsvarer om tidsbruken, basert på en prosess med skriftveksling mellom aktørene. Advokat Sundby var positiv til at diskusjon om tidsplanen knyttet til et detaljert utkast til bevisoppgave. Det var enighet om at det i omfattende saker er behov for en prosess mellom aktor og forsvarer knyttet til å identifisere hvilke deler av saken som er omtvistet, og hva som ikke lenger er omtvistet basert på tingrettens dom. Sundby bemerket at situasjonen for forsvarer er annerledes enn for aktor, ved at forsvarer må forholde seg til klienten, og at det må tas høyde for at klienten kan endre synspunkter i løpet av saksforberedelsen.

Lagmannsretten ønsker at det minst holdes ett saksforberedende møte. Praksis i lagmannsretten er at slike møter holdes som uformelle møter med bare de profesjonelle aktørene til stede. Lagmannsretten vil kort tid etter at anken er henvist oppnevne rettens leder. Denne dommeren vil også være forberedende dommer med ansvar for bl.a. å innkalle til og gjennomføre saksforberedende møte(r). Det var ikke uenighet blant aktørene om at saksforberedende møter bør holdes, men det ble gitt uttrykk for noe blandete erfaringer med nytten:

- Skal det oppnås en spissing av ankeforhandlingen, må forberedende dommer/rettens leder ta aktiv styring.
- Det er ikke alltid lett å få aktørene til å holde seg til det som blir avtalt i saksforberedende møter – prinsippet i straffeprosessloven § 294 overstyrer eventuelle rammer som tidligere er avtalt.
- Det ble reist spørsmål ved om saksforberedende møter kan ha større effekt dersom de holdes tettere opp til ankeforhandlingen.
- Politivadokat Brekke foreslo at man kanskje burde ha to saksforberedende møter, ett kort tid etter henvisingen (mens aktørene ennå har saken friskt i minne etter hovedforhandlingen i tingretten) og ett et par uker før ankeforhandlingen (når aktørene har begynt å forberede seg til denne)

Når det gjelder berammelse av ankeforhandlingen, orienterte Jahre om at lagmannsretten praktiserer 4-dagersuke (tirsdag – fredag). I forbindelse med feriedager og «inneklemt» dager kan det likevel være aktuelt å ta i bruk mandag som rettsdag. Unntaksvis kan det underveis i en ankeforhandling vise seg nødvendig å ta i bruk mandager for å komme ajour med tidsplanen. Aktørene bør derfor unngå å ta på seg forpliktelser som er uforenlig med dette. I langvarige saker forsøker lagmannsretten å ha rettsfri i høstferien (uke 40) og vinterferien (uke 8), primært av hensyn til meddommerne. Rettsdagen er kl. 09.00 – 15.00. Det kan ikke legges opp til å holde på utover kl. 15.00 med mindre dette er avtalt med rettens leder. Dette har sammenheng med at tiden fra kl. 15.00 og utover benyttes til andre gjøremål i lagmannsretten, f. eks. domskonferanser i andre saker.

Det ble fra aktørene tatt opp om det er mulig å legge inn en «buffer» i tidsplanen, ved at det legges opp til å ha disponible dager som bare brukes dersom det viser seg å være behov. Jahre sa at en slik ordning vil gå utover den totale avviklingen av saker i lagmannsretten, noe som

ikke er ønskelig. Lagmannsrettens erfaring er at det normalt ikke er noe problem at det blir satt av for liten ytre ramme til de omfattende sakene.

Jahre opplyste at han selv har god erfaring med at det settes av tid til faste, korte møter mellom retten og de profesjonelle aktørene underveis, f. eks. 15 minutter på møterommet til dommerne ved oppstart av hver uke under ankeforhandlingen. Mange av møtedeltakerne ga uttrykk for tilsvarende positiv erfaring.

Bruk av sluttinnlegg: Advokat Sundby ga uttrykk for at Forsvarergruppen er kritisk til at det legges opp til å be om sluttinnlegg før dette eventuelt vedtas i ny straffeprosesslov. Sundby påpekte at det i forhold til en del klienter oppleves som problematisk å måtte inngi et sluttinnlegg fordi saken kan endre karakter under ankeforhandlingen. Lagmann Vang pekte på at i sivile saker skal sluttinnlegget normalt ikke overstige én side, og at man ikke tenker seg at dette skal være mer omfattende i straffesaker. Med et slikt format var Sundby noe mindre avvisende.

Spørsmål om tidsplan/bevisoppgave skal utformes basert på tematisk behandling: Jahre ga uttrykk for at det her må vurderes hva som er hensiktsmessig i hver sak. Det var ingen uenighet om dette.

Dokumenter på fremmed språk: Dokumenter på andre språk enn engelsk, må alltid oversettes. Når det gjelder dokumenter på engelsk, mener lagmannsretten at det er naturlig at behovet for oversettelser behandles i forberedende møte.

Bruk av utdrag: Det ble fra flere av aktørene tatt opp at det i en del saker er praktisk å gjenbruke utdraget fra tingretten, slik at nye dokumenter tas inn i et tilleggsutdrag eller legges inn bakerst i utdraget. I saker der det skal spilles av lydopptak fra forhandlingene i tingretten, er det helt nødvendig at lagmannsretten har tilgang til utdraget fra tingretten for å forstå sammenhengen i opptaket. Jahre ga uttrykk for at kvaliteten på utdraget i tingretten må vurderes i hver sak. Erfaringen er at det kan være et problem at utdraget inneholder for mange dokumenter, også dokumenter som ikke skal være en del av bevisførselen. Det ble fra flere av møtedeltakerne gitt uttrykk for at det er viktig at bruk av digitale utdrag drøftes i saksforberedende møte, da praksis varierer mye fra dommer til dommer.

Tidspunkt for dokumentasjon: Jahre påpekte at det i større saker ofte er hensiktsmessig å gjennomføre mye av dokumentasjonen under innledningen, men at dette bør drøftes i saksforberedende møte. Det samme gjelder bruk av hjelpedokumenter, men det er ikke noe vilkår at hjelpedokumentene er omforent mellom partene.

Bruk av disposisjoner: Det ble fra flere av møtedeltakerne tatt opp at det er ulik praksis knyttet til hvor utfyllende disse kan være. Fra lagmannsretten ble det gitt uttrykk for at disposisjoner ikke skal være en skriftlig prosedyre, men at det må være rom for at disposisjonene inneholder skriftlig fremstilling utover rene overskrifter. Viktig er imidlertid at alle henvisninger (f.eks. til utdraget) er med.

Bruk av juridisk utdrag: Lagmannsretten ønsker at partene samarbeider om felles juridisk utdrag. Lagmannsretten foretrekker juridisk utdrag (også) på papir i de digitale sakene.

Bruk av tolker: Det ble spilt inn at det i hver sak må vurderes om tolkene bør få tilsendt materiale (faktisk utdrag) på forhånd.

Bruk av rettsbetjent: Jahre opplyste at rutinene for bruk av rettsbetjent er til vurdering fordi bortfall av lagretteordningen endrer behovet, men at lagmannsretten i alle fall ønsker å ha rettsbetjent i saker med mange vitner. Flere av møtedeltakerne uttrykte sterk støtte til dette synspunktet.